

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і кримінології**

Затверджено

на засіданні кафедри кримінального права і кримінології
юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №__ від 17 грудня 2024 року)

Завідувач кафедри _____ доц. В.І. Маркін

Силабус з навчальної дисципліни

**«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»,
що викладається в межах ОПІ «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності № 081 Право**

**Силабус курсу «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу»
2024–2025 навчального року**

Назва дисципліни	Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу
Адреса викладання дисципліни	79007, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14 (юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет Кафедра кримінального права і кримінології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 08 Право Спеціальність – 081 Право
Викладач дисципліни	Федорович Наталія Андріївна , асистент кафедри кримінального права і кримінології
Контактна інформація викладача	Місце знаходження: юридичний факультет, кафедра кримінального права і кримінології, 79007, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-205, тел. (032) 239-44-82 Федорович Наталія Андріївна: nataliia.fedorovych@lnu.edu.ua, https://law.lnu.edu.ua/employee/fedorovych-nataliia-andriivna
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Адреса: юридичний факультет, кафедра кримінального права і кримінології, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-205 Федорович Наталія Андріївна: Консультації відбуваються відповідно до графіку, затвердженого кафедрою на поточний семестр. Консультації в день проведення лекцій/практичних занять можуть проводитися за попередньою домовленістю між викладачем та студентом. Також можливі консультації через месенджери та e-mail. Для погодження часу консультацій поза визначеним графіком слід написати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://law.lnu.edu.ua/course/kryminalne-pravo-derzhav-chleniv-yevropeyskoho-soiuzu
Інформація про дисципліну	Курс «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу» призначений для ознайомлення студентів-юристів із сучасним станом і тенденціями розвитку кримінального права держав-членів Європейського Союзу, правові системи яких впливали і продовжують впливати на розвиток правових систем інших країн. Знання зарубіжного кримінального права необхідне кожному юристу, що хоче одержати фундаментальні знання в галузі кримінального права. Предметом курсу є розгляд окремих питань Загальної та Особливої частини кримінального права сучасних держав-членів Європейського Союзу. Система даного курсу предметно включає лекції з Загальної та Особливої частини кримінального права деяких зарубіжних держав-членів Європейського Союзу. При цьому дається порівняльний аналіз основних інститутів зарубіжного кримінального права з виокремленням специфічних особливостей вирішення окремих проблем у системі конкретної держави.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 081 Право для освітньо-

	<p>професійної програми «Право», яка викладається у VIII семестрі студентам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою курсу «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу» є вивчення студентами основних принципів та інститутів кримінального права зарубіжних держав, що є членами ЄС, осмислення ролі та значення кримінального закону у боротьбі зі злочинністю, вироблення у студентів вмінь застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання конкретних правових ситуацій.</p> <p>Цілями цього курсу є дати найбільш повне уявлення про принципи, основні інститути та категорії правових систем Французької Республіки, Федеративної Республіки Німеччини, Республіки Польщі та інших держав-членів ЄС, використовуючи при цьому новітній матеріал, а також допомогти студентам опанувати методика порівняльно-правових досліджень.</p> <p>Вивчення дисципліни «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу» має на меті формування:</p> <p style="text-align: center;">загальних компетентностей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) здатності до абстрактного мислення з метою узагальнення підходів до визначення понять, інститутів та інших категорій, що використовуються у кримінальному праві держав-членів Європейського Союзу, а також аналізу та синтезу їх законодавчих та теоретичних положень, що дасть можливість осмислити подібні та відмінні риси з національним кримінальним правом; 2) здатності зберігати та примножувати наукові цінності і досягнення європейського суспільства на основі розуміння місця кримінального права у системі права загалом, його функцій, завдань, методів, основних понять тощо; <p style="text-align: center;">спеціальних компетентностей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) знання і розуміння основ кримінального права у державах-членах Європейського Союзу. Усвідомлення ролі кримінального права у формуванні та функціонуванні громадянського суспільства у європейських країнах; 2) здатності застосовувати знання завдань, принципів і доктрини національного кримінального права, а також змісту його правових інститутів та юридичних норм з метою здійснення комплексного порівняльно-правового аналізу вищезазначених аспектів у кримінальному праві держав-членів Європейського Союзу. Вміння використовувати дані знання у юридичній практиці; <p>Вивчення курсу «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу» забезпечує досягнення таких результатів навчання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) здійснювати системний аналіз суспільних та юридичних процесів у кримінальному праві конкретної аналізованої держави-члена Європейського Союзу, виявляти розбіжності з національним кримінальним правом, демонструвати, аргументувати та доводити власне бачення проблематики щодо виявлених підходів; 2) вільно використовувати для порівняльно-правового дослідження доступні інформаційні технології і бази даних. Вміти знаходити за їхньою допомогою національні та зарубіжні, зокрема держав-членів Європейського Союзу, нормативно-правові акти, зразки документів, іншу

	інформацію та матеріали.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право: навчальний посібник / за заг. ред. М. І. Хавронюка. Київ : Ваїте, 2014. 944 с. 2. Задоя К. Основи європейського кримінального права : навч. посібник. Одеса : Фенікс, 2024. 828 с. 3. Кузьмін Е. Е. Кримінальне право зарубіжних країн : навчально-методичний посібник. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 96 с. 4. Назимко Є. С. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації інституту покарання неповнолітніх : монографія. Київ : КНТ, 2015. 367 с. 5. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації : монографія. Київ : Юрисконсульт, 2006. 1048 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аверочкіна Т. В. Право Європейського Союзу : підруч. для студ. ВНЗ / Т. В. Аверочкіна, Ю. Ю. Акіменко, Т. О. Анцупова, М. Р. Аракелян, Х. Н. Бехруз; за ред. : О. К. Вишнякова. Одеса : Фенікс, 2013. 869 с. 2. Анакіна Т. М., Чорнозуб Л. В. Гармонізація кримінального права держав-членів Європейського Союзу. <i>Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції</i>. 2022. № 1. С. 160–165. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2022/27.pdf (дата звернення: 08.12.2024). 3. Андрушко А. В. Система злочинів проти свободи, честі та гідності особи за законодавством зарубіжних держав: порівняльно-правове дослідження. <i>Порівняльно-аналітичне право</i>. 2020. № 1. С. 412–421. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/29384 (дата звернення: 08.12.2024). 4. Балобанова Д. Загальні тенденції розвитку сучасного кримінального права (на прикладі деяких зарубіжних країн). <i>Юридичний вісник</i>. 2016. № 4. С. 136–142. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4898 (дата звернення: 08.12.2024). 5. Басалюк Н. В. Система покарань за кримінальним законодавством Німеччини, Швейцарії, Франції. <i>Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 травня 2020 р.)</i>. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 3. С. 178–182. 6. Вакула І. Ю. Стадії вчинення злочину за кримінальним правом України та Республіки Польща: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2019. 209 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3544?mode=full (дата звернення: 08.12.2024). 7. Гончарук О. В. Передумови виникнення та перспективи розвитку Європейського кримінального права. <i>Актуальні проблеми міжнародних відносин</i>. 2013. Вип. 115 (ч. II). С. 66–70. 8. Житний О. О., Рибалко Г. С., Слінько Д. С. Основи кримінальної політики Європейського Союзу: навчальний посібник. Харків, 2022. 147с. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/8b815635-47c1-4af0-9502-07df38b45cd9/_____pdf (дата звернення: 08.12.2024).

9. Колодін Д. О., Федоров В. А. Відповідальність за злочини у сфері виборчих прав за законодавством ФРН та України: порівняльна характеристика. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 1. С. 196–201. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1213408.pdf> (дата звернення: 08.12.2024).
10. Корнієнко В. В. Особливості кримінального права ЄС: теоретико-правовий аспект. *Форум права*. 2011. № 1. С. 496–500.
11. Красницький І. В. Кримінальна відповідальність як інститут кримінального права Франції та України: порівняльний аналіз: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. 232 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/322> (дата звернення: 08.12.2024).
12. Крикливець Д. Є. Стадії вчинення злочину за Кримінальним кодексом України та Кримінальним кодексом Республіки Польща: порівняльний аналіз. *III Львівський форум кримінальної юстиції «Кримінальна юстиція в очікуванні змін»* (м. Львів, 22–23 вересня 2017 року): збірка тез міжнародної науково-практичної конференції. Київ : ВАІТЕ, 2017. С. 54–57.
13. Крикливець Д. Співучасть у злочині за Кримінальним кодексом України та Кримінальним кодексом Республіки Польща: порівняльний аналіз. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXIV звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2018 р.)* : у 2 ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018. С. 132–133. URL: https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/konf_2018_2.pdf (дата звернення: 08.12.2024).
14. Макачук Д. Поняття кримінально караного діяння у Конституціях України, Франції та ФРН. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 5. С. 244–249. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/5/46.pdf> (дата звернення: 08.12.2024).
15. Манжул І. В. Інститут кримінального проступку у законодавстві зарубіжних країн. *Наукові записки. Серія : Право*. 2022. Вип. 12. С. 195–200. URL: <https://pravo.cuspu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/141/126> (дата звернення: 08.12.2024).
16. Пашковський М. І. Кримінальне право ЄС: від Паризької угоди до Лісабону. *Альманах міжнародного права*. 2009. Вип. 1. С. 69–75. URL: <http://www.inlawalmanac.mgu.od.ua/v1/08.pdf> (дата звернення: 08.12.2024).
17. Федотова Г. В. Особливості правового врегулювання інституту кримінального проступку в законодавстві Литовської Республіки та Республіки Польща. *Право і суспільство*. 2016. № 2. Ч. 2. С. 152–156. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/2_2016/part_2/29.pdf (дата звернення: 08.12.2024).
18. Хавронюк М. І. Історія кримінального права європейських країн : монографія. К.: Істина, 2006. 192 с.
19. Шуп'яна М. Ю. Ознаки кримінально караного діяння: доктрина та практика Республіки Польща. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2021 № 49. С. 145–

	<p>149. URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc49/33.pdf (дата звернення: 08.12.2024).</p> <p>20. Bohlander M. Principles of German Criminal Law. Oregon: Oxford and Portland, 2009. 259 p. URL: http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/14681/1/127.pdf (дата звернення: 08.12.2024).</p> <p>21. Olesiuk-Okomska M. Przestępstwa konwencyjne w polskim prawie karnym: autoreferat. Warszawa: 2020. 16 s. URL: https://www.wpia.uw.edu.pl/uploads/media/5ee77205b0d56/autoreferat-m-olesiuk-okomska.pdf (дата звернення: 08.12.2024).</p>
Обсяг навчальної дисципліни	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій та 16 годин практичних занять. Самостійна робота – 88 годин.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цієї навчальної дисципліни студент буде:</p> <p style="text-align: center;">знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні поняття, інститути, загальні теоретичні положення кримінального права зарубіжних держав-членів ЄС; - головні системи кримінального права і кримінально-правової політики сучасних держав-членів ЄС, їхній стан і розвиток в ЄС; - специфічні особливості та елементи традицій кримінально-правових систем різних держав-членів ЄС; - співвідношення положень національного кримінального законодавства з положеннями кримінального законодавства держав-членів ЄС; - основні досягнення кримінально-правової науки та напрямки зарубіжної кримінально-правової теорії; <p style="text-align: center;">вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в системах кримінального права держав-членів ЄС; - користуватися обсягом знань з порівняльного кримінального права; - володіти методами порівняльно-правового аналізу, а також системно-структурним, системно-порівняльним, історико-порівняльним та іншими методами; - використовувати теорії, методи і прийоми порівняльного правознавства у правозастосовній діяльності; - аналізувати чинне кримінальне право України, його відповідність положенням Конституції України та міжнародно-правовим стандартам, порівнювати українське кримінальне законодавство з кримінально-правовими нормативними джерелами зарубіжних держав-членів ЄС.
Ключові слова	Кримінальне право; права особи; свободи особи; кримінальне правопорушення; кримінально-правова кваліфікація; кримінальна відповідальність; покарання; держави-члени ЄС; Європейський Союз.
Формат навчальної дисципліни	Очний /заочний
	Проведення лекцій та практичних занять, виконання індивідуальних завдань та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	<p>Тема 1. Загальні положення кримінального права держав-членів Європейського Союзу.</p> <p>Тема 2. Загальна характеристика кримінального права Французької Республіки.</p>

	<p>Тема 3. Загальна характеристика кримінального права Федеративної Республіки Німеччина.</p> <p>Тема 4. Загальна характеристика кримінального права Республіки Польща.</p> <p>Тема 5. Загальна характеристика кримінального права Королівства Іспанії.</p> <p>Тема 6. Загальна характеристика кримінального права окремих держав-членів Європейського Союзу.</p>
Підсумковий контроль, форма	<p>Залік в кінці семестру.</p> <p>Оцінка за залік є сумою визначеної середньої оцінки за поточну успішність студента та оцінки за модульний контроль.</p>
Пререквізити	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: «Адміністративне право України», «Кримінальне право України», «Кримінальне процесуальне право України», достатніх для сприйняття категоріального апарату, що використовується у вивченні начального матеріалу в рамках дисципліни «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу», розуміння законодавчих джерел та судової практики.</p>
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Під час викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю; - забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру); - а також методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. <p>Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню такі: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття, індивідуальне завдання.</p> <p>Під час практичних занять забезпечується постановка проблем у сфері кримінального права держав-членів Європейського Союзу, а також їхнє обговорення з метою оптимального засвоєння матеріалу. На практичних заняттях викладач виконує роль модератора дискусії, тобто визначає її напрями, забезпечує необхідну динаміку та загострює увагу на проблемних аспектах. Після завершення обговорення проблеми викладач підсумовує найважливіші моменти, аналізує сильні та слабкі сторони висловлених аргументів.</p> <p>Індивідуальні завдання полягають у вирішенні задач, що дозволить засвоїти особливості кримінально-правових систем держав-членів ЄС.</p>
Необхідне обладнання	<p>Студенти можуть використовувати власні технічні засоби та програмне забезпечення під час підготовки до практичних занять з метою пошуку необхідних нормативно-правових актів, а також під час виконання індивідуальних завдань.</p>
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточний контроль (усні відповіді на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50 балів; - модульний контроль: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50 балів. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100 балів.</p>

Письмові роботи: очікується, що студенти виконають декілька індивідуальних завдань, за результатами виконання яких буде проведено оцінювання. Критеріями перевірки індивідуальних завдань є: чіткість, логічність та послідовність викладеної аргументації; обґрунтованість вибору відповідного засобу правового реагування.

Академічна доброчесність: очікується, що кожен студент повинен самостійно готуватися до практичних занять та вирішувати індивідуальні завдання, обдумувати та викладати власну аргументацію своєї правової позиції. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману; у разі незарахування роботи студент в узгодженні з викладачем строки повинен повторно виконати письмову роботу та подати її викладачу для оцінювання.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку студент повинен відпрацювати в межах затвердженого графіку консультацій у викладача або у інший узгоджений з викладачем час. Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому студент був відсутній.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, по можливості буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань, бали одержані за модуль. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Критеріями оцінювання роботи студента на практичних заняттях є аргументованість правової позиції та її відповідність чинному законодавству; уміння лаконічно, переконливо та логічно висловити свою правову позицію; здатність до аргументованого аналізу правових позицій, висловлених іншими студентами; уміння підсумувати усі висловлені щодо певної проблеми аргументи і віднайти їхні позитивні та хибні сторони, що підлягають аналізу з погляду сучасних підходів у доктрині та правозастосуванні; намагання сформулювати перспективні проблеми, що можуть виникнути у різних сферах правозастосування та запропонувати шляхи їхнього розв'язання.

Модульний контроль. На початку модульного контролю кожен студент обирає білет, у якому йому запропоновано п'ять теоретичних запитань, на які необхідно дати письмову відповідь. Відповідь повинна стосуватися суті

	<p>запитання, не виходити за його межі, повинна бути лаконічною, але водночас розкривати зміст запитання. Під час написання відповідей на запитання студентам не дозволено користуватися кодексами, літературою, технічними засобами, а також іншими джерелами.</p> <p>Тривалість модульного контролю – 1 год. 20 хв. Кожен студент самостійно розподіляє відведений час на написання відповідей на теоретичні питання. Максимальна оцінка, яку студент може отримати за модульний контроль, – 50 балів. Відповідь на кожне теоретичне питання оцінюється максимально у 10 балів.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену	Перелік питань, що виносяться на модуль, міститься у робочій програмі навчальної дисципліни «Кримінальне право держав-членів Європейського Союзу».
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню навчальної дисципліни.